

Орлов В. Ф.,
*доктор педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ*

МЕТОДОЛОГІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ КОНСУЛЬТУВАННЯ З МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Орієнтування професійної освіти на надання здобувачам професійної освіти допомоги у їх прагненні стати підприємцями, має важливе значення для розвитку малого і середнього бізнесу в Україні. Ефективна підприємницька освіта є ключем до того, щоб сформувати фінансову грамотність і розвинути підприємницьку компетентність випускників закладів професійної освіти. Одною з дієвих форм такої роботи є консультування.

Значною проблемою щодо консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної освіти є відсутність викладачів, які мають певний досвід підприємницької діяльності та готові викладати основи підприємницької діяльності й фінансово-економічної грамотності, здійснювати консультування майбутніх підприємців. Відсутня система підготовки таких викладачів. Заради справедливості слід зауважити, що під час війни в Україні і за кордоном значна частина вимушених переселенців активно займається підприємницькою діяльністю, але перевірених статистичних даних щодо молодіжного підприємництва поки що немає.

За результатами проведеного лабораторією професійної кар'єри дослідження було з'ясовано, що основними проблемами здійснення консультування з молодіжного підприємництва є:

- відсутність науково обґрунтованої методології консультування з молодіжного підприємництва;
- недостатня зорієнтованість викладачів і здобувачів професійної освіти на постійно змінні умови сучасної ринкової економіки;
- недостатня обізнаність педагогів і здобувачів освіти щодо оцінювання та управління ринковими процесами;
- низька обізнаність молоді з конкретними механізмами створення робочих місць і відкриття власного бізнесу;
- недосконалість процедури здійснення консультування з питань молодіжного підприємництва.

Подолання цих проблем відкриє нові перспективи у розвитку підприємницької освіти та молодіжного підприємництва в Україні. Упродовж 2022-2023 рр. науковцям Інституту професійної освіти НАПН України вдалося:

- обґрунтувати теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності;

- розробити методику й інноваційні технології підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності;

- визначити педагогічні умови, що сприяють розвитку підприємницької компетентності майбутніх фахівців різних галузей економіки.

За результатами наукових пошуків узагальнено, що консультування з молодіжного підприємництва – це цілісна, унікальна за своїм змістом система допомоги майбутнім молодим підприємцям, яку можна представити як спільну продуктивну діяльність здобувача професійної освіти і консультанта. Така діяльність, як і будь-яка педагогічна дія, повинна мати своє методологічне підґрунтя. Без цього педагогічна дія втрачає стратегічну спрямованість, системність і перетворюється в хаотичне накопичення знань, невиправдане застосування різноманітних методів, які не відповідають принципам педагогіки.

Все це ми спостерігаємо зараз. І вже маємо відповідний результат. Вже не перший десяток років практично в усіх закладах освіти викладачі читають курс, а учні/студенти, здобувачі професійної освіти вивчають основи підприємницької діяльності, але розвиток молодіжного підприємництва залишається на найнижчому рівні в Європі. Причин тому є багато. Однією з них є відсутність науково обґрунтованої методології, зокрема методології консультування з молодіжного підприємництва.

На теоретико-методологічному рівні переваги сучасної підприємницької освіти не обмежуються стимулюванням прагнення до створення стартапів і бізнес-планів, проєктуванням віртуальних інноваційних підприємств та нових робочих місць.

У контексті парадигмальних змін в освіті нам слід звернути увагу на відмінності між відтворювальною і компетентнісною парадигмами. Зокрема, щодо уявлень про кар'єру і підприємництво.

Перспективним є методологічний підхід до консультування з молодіжного підприємництва, який розглядаємо як стратегічний напрям, який визначає всі компоненти системи підготовки до підприємництва: визначення цілей, завдань, змісту, шляхів і способів їх досягнення, характер продуктивної взаємодії педагога й здобувачів професійної освіти.

Головною метою підприємницької освіти і консультування є формування і розвиток підприємливості у кожного майбутнього фахівця, а також тих підприємницьких якостей, без яких неможливий розвиток потенціалу молодіжного підприємництва.

Результат – це вмотивований, кваліфікований, свідомий, активний і відповідальний фахівець здатний генерувати підприємницькі ідеї та об'єднувати навколо себе людей з метою реалізації власних ініціатив та спільних бізнес-планів.

Відповідно до сучасних методологічних підходів, що забезпечують перехід від авторитарно репродуктивної, відтворювальної системи освіти до освітньої парадигми нового часу доцільним і перспективним є впровадження розробленої Л. Базиль концепції консультування, що обґрунтовує теоретичні,

практичні й технологічні основи реалізації в закладах професійної освіти консультаційної діяльності, застосування принципів консультування, пропонує оптимальний перелік технологій, методів, засобів, форм організації консультаційної діяльності тощо [1].

Про успішність консультування з молодіжного підприємництва свідчать такі показники: розвинене інноваційне та креативне підприємницьке мислення, задоволена потреба у реалізації підприємницьких якостей, нормативно-правові знання щодо відкриття і ведення власної справи в умовах війни, відповідальне ставлення до підприємницької діяльності.

Сподіваємось, що для успішного консультування з молодіжного підприємництва, розроблення планів, змісту і методів такої роботи, сприятимуть праці співробітників лабораторії професійної кар'єри ІПО НАПН України.

Список використаних джерел:

1. Базиль Л. Концепція консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023, № 7 (131). С.180-196. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2023.07/180-196>

2. Орлов В. Ф. Нова парадигма підготовки майбутніх фахівців до кар'єри у молодіжному підприємстві. *Сучасна наука та освіта: стан, проблеми, перспективи*: матеріал III міжнар. наук.-практ. конф. (20-21 березня 2023 р., м. Полтава) С.131-133. DOI: <https://doi.org/10.12958/978-617-8016-78-4-2023>.

3. Орлов В.Ф. Консультування з кар'єри і підприємництва у професійній освіті. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи*: матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 19-20 жовтня 2023 р.) /ред. кол.: Н.Г. Ничкало, В.О. Радкевич, І.В. Андрощук та ін. Хмельницький: ХНУ, 2023. 400 с. (укр., англ., пол.). С. 101-103.

4. Орлов В. (2023). Підготовка майбутніх фахівців до підприємництва: теорія і практика. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023, № 7 (131). С. 84-98.

URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/11/%D0%BE%D1%80%D0%BB%D0%BE%D0%B2.pdf>

5. Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх валіфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу : онографія / Інститут професійної освіти НАПН України; Алексеева С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Закатнов Д.О., Орлов В.Ф. та ін; за наук. ред. Закатнова Д.О. Київ: ІПО НАПН України, 2023.

179 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735406/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%202023.pdf>.